

Irena Kutyłowska

Puławy - Włostowice, woj. lubelskie

Informator Archeologiczny : badania 19, 196-197

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRAKÓW-WAWEL Rejony VIII, X, XI, XIV	patrz wczesne średniowiecze
KRASNYSTAW woj. samojskie Stanowisko - Zamek	patrz późne średniowiecze
LĘCZYCA woj. płockie	patrz późne średniowiecze
MALBORK woj. elbląskie Zamek - ciąg budyneków gospodarczych	patrz późne średniowiecze
OLCHOWO, gm. Zagórz woj. konińskie Stanowisko 9	patrz neolit
PAWŁOWO, gm. Czerniejewo woj. poznańskie	patrz okres wpływów rzymskich
PŁOCK Zespół Staromiejski	patrz późne średniowiecze
PULAWY-WŁOSTOWICE woj. lubelskie	Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Katedra Archeologii

Badania prowadziła dr Irena Kutylowska. Finansował WKZ w Lublinie. Drugi sezon badań. Wodociąg nowożytny /XVII w. /.

Celem badawczym drugiego sezonu było odsłonięcie północnego zbiornika osadnikowo-rozdzielczego regulującego przekazywanie wody z ujęcia we Włostowicach do głównego rurociągu w kierunku puławskiego pałacu.

Wykopami objęto od wewnątrz północną część zbiornika nr 1 i od zewnątrz jego północno-zachodni narożnik. Odsłonięte w wykopach nawarstwienia i elementy konstrukcyjne pozwalają na poniższe stwierdzenie. Fundament ceglany, oznaczony jako zbiornik nr 1, wzniesiony z cegły o wymiarach średnich 7,5 x 13,3 x 27,5 m jest pozostałością pomieszczenia pierwotnie dużo wyższego i zadaszonego, w którym znajdował się drewniany zbiornik-studzienka. Ceglany fundament o wymiarach 4,6 x 4,6 m zagłębiony jest w warstwie calcowego płachu na około 1,1 m, a jego stopa, posadowiona na ramie z kałciaków drewnianych, spoczywa w warstwie wodonośnej gliniasto-iliastego podłoża.

Drewniany zbiornik-studzienka ma mieszaną konstrukcję wieńcową i łątkowo-sumikową. Podwalinę jego tworzy wieńiec z dębowych kałciaków długości 2,7 m, ułożony w siropie warstwy wodonośnej. W górnych kałciakach znajdują się prostokątne gniazda na czopy łątek, tj. pionowych belek o przekroju 0,3 x 0,3 m. W pasach tych łątek zachowały się do wysokości około 0,9 m, trzy poziomy sumiki, tj. desek grubości około 0,10 m. Dno drewnianej studzienki o wymiarach 2,1 x 2,1 m, stanowi podłoga z desek. Z pni osnowy o średnicy 0,3-0,4 m wykonane są odkryte tuż nad dnem studzienki przewody - rury drewniane. Jedna z nich przechodzi na przestrzał po osi E-W przez drewnianą studzienkę i ściany ceglano-pomieszczenia. Układ jej, jak i brak w niej otworu w obrębie zbiornika wskazują, że bezpośrednio odprowadza wodę z sadzawki w kierunku pałacu. Natomiast drugi przewód drewniany, również ułożony na osi E-W, początek swój ma we wnętrzu drewnianej studzienki około 0,15 m powyżej podłogi. Rura pobierała wodę i odprowadzała ją w kierunku pałacu.

O tym, że studzienka napełniona była wodą, świadczą cienkie warstewki jaśniejszego i ciemniejszego płachu odfoszone na jej podłożu, poniżej otworu opisanej wyżej rury. Najprawdopodobniej w południowej, nie badanej jeszcze, partii tego zbiornika znajdują się przewody doprowadzające wodę z południowego rowu drenazowego. Jak wykazują obserwacje otworów, przez które przechodzą rury drewniane, ściany ceglano-fundamentu noszą ślady powiązania i wtórnego przemurowywania. Wiazało się to zapewne z wymianą rur. Potwierdzają to również wkopy widoczne przy rurach na profilach ziemnych poza zbiornikiem. W oparciu o stratygrafię tych wkopów można przypuszczać, że co najmniej raz rury drewniane były wymieniane. Natomiast z wcześniejszej fazy użytkowania wodociągu pochodzą, uzyskane z nawarstwień w zbiorniku nr 1, fragmenty rur glinianych, analogicznych, jak odkryte w poprzednim sezonie. Występowanie ich tylko w pobliżu przewodów wodociągowych oraz we wnętrzu zbiornika nr 1 /brak we wkopie fundamentowym tego zbiornika/ wskazuje, że z nich ułożony był pierwotnie przewód wodociągowy w tym zbiorniku. Czas ich użytkowania poprzedza jedną lub dwie fazy wodociągu z drewnianymi rurami i wiązać go należy z pierwszą fazą użytkowania badanego zbiornika nr 1.

Puławskie rury gliniane są analogiczne jak typ 5 rzymskich rur glinianych z Nadrenii. Spocowanie ich w XVII w., na wzór antycznych wodociągów, wiązać można z klasycyzującym nurtem francuskiego i holenderskiego baroku, który był bliiski Tylmanowi z Gameren. Byłaby to kolejna przesłanka za hipotezą, że unikatowe w Polsce ujęcie wody puławskiego wodociągu powstało w czasie wznoszenia tu siedziby Stanisława Herakliusza Lubomirskiego z udziałem Tylmana, którego prace melioracyjno-nawadniające nie były obce.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii UMCS.

Badania będą kontynuowane.

PULTUSK -
woj. ciechanowskie
Zamek

patrz
późne średniowiecze

PULTUSK-MIASTO
woj. ciechanowskie

patrz
późne średniowiecze

RACIĄŻEK
woj. wrocławskie

patrz
późne średniowiecze

RACIBÓRZ
woj. katowickie
Zamek-Ostróg

patrz
późne średniowiecze

RZEMIEN, gm. Przechw
woj. rzeszowskie

patrz
późne średniowiecze

SIDRA
woj. łubuskie
Stanowisko I

Kuratorium Oświaty i Wychowania
Białystok

Badania prowadziła mgr Halina Karwowska, Finansowało Kuratorium Oświaty i Wychowania w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. "Wzgórze Zamkowe" /XVI-XVIII w. /.

Badania o charakterze ratowniczym. W trakcie prac budowlanych przy rozbudowie i modernizacji szkoły w Sidrze na dziedzińcu odsłonięto fragmenty obiektu murowanego. Prace odkrywkowe ograniczyły się jedynie do wykupu budowlanego pod przyszłą kotłownię. W jego obrębie odsłonięto pomieszczenie - piwnicę, zamykającą się w prostokącie o wymiarach 8,20 x 8,40 m. Zachowane fragmenty ścian - to mur ceglany /E/ o zaprawie wapiennej i kamienno-ceglany /W,N,S/, o zaprawie gliniano-wapiennej. Pomieszczenie wyłożono brukiem kamiennym. Sklepienie - ceglane, łukowate. Przy ścianie E zachowany fragment schodów prowadzących na wyższe kondygnacje.

Wyeksplorowano kilkadziesiąt fragmentów ceramiki o różnorodnych formach i ornamentach, fragmenty szkła naczyńowego i okiennego, fragmenty kafli, fragmenty detali architektonicznych oraz ułamki kości zwierzęcych.

Badania nie będą kontynuowane.

SŁAWKÓW
woj. katowickie
Stanowisko I

patrz
późne średniowiecze

SŁAWKÓW
woj. katowickie
Stanowisko 2

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Katowicach

Badania prowadziła mgr Jacek Pierszak przy współudziale Teresy Kosmał. Finansował Miejski Ośrodek Kultury w Sławkowie. Pierwszy sezon badań. Obwałowania miejskie /XVII w. /.

Stanowisko położone jest w południowo-wschodniej części miasta, pomiędzy ulicami Miłyńską, Staropocztową i Browarną, w bezpośrednim sąsiedztwie wzgórza zamkowego.

Pozostałości obwałowań miejskich wiązane były z działalnością fortyfikacyjną biskupa krakowskiego Jana Muskaty i datowane na schyłek XIII w. W skład obwałowań wchodził masywny wał zewnętrzny, szeroka fosa oraz niskie ślady wału wewnętrzznego.